

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
Биро за развој на образованието
СКОПЈЕ

Примено: 22.09.2011

Орг. единица	Број	Уфилот	Вредност
07	3621/1		

Примено: 22.09.2011

Орг. единица: 0706

Број на документ: ТРАЖБА

22.09.2011 год. Потпис

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија” бр. 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 и 51/11) и член 30 од Законот за основно образование („Службен весник на Република Македонија” бр. 103/08, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11 и 51/11), министерот за образование и наука ја утврди Наставната програма по македонски јазик за IV одделение на деветгодишното основно образование за учениците со мултихендикеп.

АРХИВСКИ ПРИМЕРОК

**АДАПТИРАНА НА СТАВНА
ПРОГРАМА ЗА УЧЕНИЦИТЕ СО
МУЛТИХЕНДИКЕП**

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО**

МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК

**IV
ОПШЕЛЕНИЕ**

**ДЕВЕТГОДИШНО
ОСНОВНО ОБРАЗОВАНИЕ**

Скопје, 2011

1. ВОВЕД

Наставата по предметот македонски јазик на учениците им овозможува да развиваат интерес за запознавање и применување на македонскиот јазик, како основно средство за комуникација, за учење, за уметничко изразување, за запознавање на јазикот како најкарактеристичен белег на националниот идентитет. Преку наставата по македонски јазик се развиваат способностите за слушање, читање, пишување, усно и писмено изразување, сфаќање, доживување и толкување на литературните и други текстови.

Овој наставен предмет создава основа за стекнување знаења и од други наставни предмети затоа што преку практиката на воспитно-образовната работа по овој предмет се оперира со интегрално поврзаните процеси: мислење-говор-читање со разбирање. Со примена на интегрално поврзаните процеси во наставата по предметот македонски јазик учениците стекнуваат способности да ги користат содржините од останатите наставни предмети кои ги изучуваат.

Учениците преку оваа настава ќе се запознаат со структурата и системот на македонскиот стандарден јазик, и на сите нивоа ќе ја усвојуваат и ќе ја применуваат стандарднојазичната норма (фонетско-фонолошка, морфолошка, синтаксичка, лексичка, правописна и ортоепска).

Според наставниот план за македонски јазик во IV одделение се планирани по 5 часа неделно, односно 180 наставни часа годишно.

Наставниот предмет македонски јазик во наставниот план има статус на задолжителен наставен предмет.

2. ЦЕЛИ ЗА РАЗВОЈНИОТ ПЕРИОД ОД IV ДО VI ОДДЕЛЕНИЕ

Ученикот/ученичката:

- да развива социјален и личен идентитет преку анализа на книжевни текстови;
- да се оспособува за усно и писмено изразување;
- да го збогатува речникот;
- да усвојува поими, содржини и правила од граматиката, правоорот и правописот на македонскиот литературен јазик;
- да ја запознава функцијата на зборовите и нивната примена во усното и писменото комуницирање;
- да се оспособува да чита со разбирање текстови со различна содржина, сложеност и од различни извори;
- да распознава и применува разни функционални стилови во говорното и писменото изразување (разговорен, административен, новинарски, поетски, научно - популарен и научен стил на изразување);
- да чита и анализира текстови од уметничка и народна литература соодветна на возраста;
- да анализира книжевно дело соодветно на возраста применувајќи ги основните теоретски поими (строфа, стих, рима, лик, дејство);
- да користи разни форми на писмено изразување (креативни текстови; текстови за практична намена);
- да се поттикнува да користи книги и друг вид литература од библиотеците и од други извори;
- да се воведува во интерпретирање и вреднување литературни, сценски, филмски остварувања и друг вид на медиумска продукција;
- да развива свест за значењето на мирот, толеранцијата и соработката меѓу луѓето од различни култури.

3. ЦЕЛИ НА НАСТАВАТА ВО IV ОДДЕЛЕНИЕ

Ученикот/ученичката:

- ❖ да разликува народен говор (дијалекти) наспроти стандарден јазик;
- ❖ да чита со разбирање различни текстови;
- ❖ да користи правилен ред на зборовите во реченицата;
- ❖ да користи именки, придавки, главни броеви и глаголи во усното и писменото изразување во даден реченичен контекст;
- ❖ да користи елементарни граматички и правописни норми при читањето и пишувањето;
- ❖ да чита и прераскажува литературни дела од народната и детската литература соодветна на возраста;
- ❖ да се оспособи да раскажува усно и писмено на стандарден јазик;
- ❖ да користи различни форми на писмено или сликовно изразување (текст за: честитка, покана и сл.);
- ❖ да составува прашања по дадени одговори;
- ❖ да учествува во разговор во кој искажува доживувања, чувства и факти;
- ❖ да го збогатува речникот;
- ❖ да развива чувство на припадност кон својата и почит кон другите култури;
- ❖ да се оспособи да следи информација од различни медиуми и да пренесува кратки информации од нив;
- ❖ да се оспособи да применува ИКТ во функција на наставниот предмет.

4. КОНКРЕТНИ ЦЕЛИ

ПРОГРАМСКО ПОДРАЧЈЕ: Јазик			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ да ги увидува особеностите на народните говори наспроти стандардниот јазик; ▶ да го препознава и разликува усниот од писмениот говор; ▶ да се поттикнува да усвои поим за самогласки и согласки и да ги разликува; ▶ да го дели зборот на слогови; ▶ да усвојува поим за конкретни и апстрактни именки; ▶ да се оспособува да ги разликува конкретните од апстрактните именки; ▶ да го разликува и правилно да го применува родот кај именките во усниот и писмениот говор; 	<p>Народен и нормиран (стандарден, литературен) јазик</p> <p>Устен и писмен говор</p> <p>Поим за самогласки и согласки</p> <p>Поделба на зборот на слогови (според правилата во македонскиот јазик)</p> <p>Конкретни и апстрактни именки</p> <p>Значење на конкретните и апстрактните именки</p> <p>Род кај именките</p> <p>Број кај именките</p> <p>Придавки: описни</p> <p>Замени</p> <p>Лични замени</p> <p>Глаголи</p> <p>Броеви</p> <p>(приближна бројност)</p> <p>Синоними</p> <p>Антоними</p> <p>Употреба на голема буква</p>	<p>Народен јазик</p> <p>Стандарден (литературен) јазик</p> <p>Говор-устен и писмен</p> <p>Самогласки</p> <p>Согласки</p> <p>Слог</p> <p>Конкретни и апстрактни именки</p> <p>Род кај именките</p> <p>Број кај именките</p> <p>Придавки: описни</p> <p>Замени</p> <p>Лични замени</p> <p>Глаголи</p> <p>Броеви</p> <p>(приближна бројност)</p> <p>Синоними</p> <p>Антоними</p> <p>Употреба на голема буква</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Вежби за воочување на карактеристиките на народниот јазик наспроти стандардниот јазик (драматизација со дијалекти). ○ Слушање, следење записи со народен говор и стандарден јазик-вежба: „Гледање епизоди од „Македонски народни приказни“ и воочување на стандардниот и народниот говор. ○ Вежби за разликување на усниот од писмениот говор. ○ Вежби за разликување на самогласките и согласките (нивно правилно изговарање и пишување)-вежба: Учениците добиваат листа на зборови, а нивна задача е добиените зборови да ги кажуваат гласно и да откријат на кои гласови во изговорот наидуваат на определени пречки. ○ Вежба: Учениците добиваат листа со повеќе согласки и само една самогласка. Нивна задача е да ги препознаат и означат самогласките. ○ Вежби за определување на бројот на слоговите во зборот и за составување на зборови со дадени слогови-Учениците добиваат листа на зборови (може и да се запишат на табла) со различен број на слогови. Нивна задача да секој збор да определат бројот на слоговите. ○ Вежби за препознавање на конкретните од апстрактните именки-наставникот запишува именки на табла, истите ги чита и посочува кои од нив се конкретни (со покажување на

<ul style="list-style-type: none">▶ да се оспособува да го разликува и правилно да го применува бројот кај именките во усниот и писмениот говор;▶ да се оспособува да го усвои поимот за описни придавки и правилно да ги применува во усниот и писмениот говор;▶ да се поттикнува го усвои поимот за замена како збор кој заменува лице;▶ да се оспособува да употребува глаголи исказани во сегашно, минато и идно време (без дефиниција);▶ да усвојува поим за приближна бројност и да ја употребува во усниот и писмениот говор;▶ да го збогатува речникот со зборови што имаат исто или слично значење;▶ да го збогатува речникот со зборови што имаат спротивно значење;	<p>Броеви за исказување приближна бројност</p> <p>Зборови што имаат исто или слично значење (без именување)</p> <p>Зборови што имаат спротивно значење</p> <p>Пишување голема буква кај сопствените именки со кои се исказуваат институции, адреси, списанија, празници и сл.</p> <p>Пишување или кажување на приближна бројност</p>	<p>Приближна бројност</p>	<p>конкретниот предмет), а кои се апстрактни појаснети со слика.</p> <ul style="list-style-type: none">○ Вежби за разликување на конкретните од апстрактните именки: 1. Наставниот запишува (приложува слики) на табла конкертни и апстарктни именки и бара од учениците запишаните (приложените) именки да ги посочат кои можат да ги видаат и да ги допрат , а кои само ги замислуваат.○ Наставникот на табла ги извлекува и ги запишува основните карактеристики на двата вида именки (планирана игра).○ Вежби за утврдување и правилна примена на родот кај именките (со помош на кукли, игра на улоги и сл.).○ Наставникот им дава на учениците листа на зборови (именки) и впишани заменки тој, таа и тоа (игра на улоги).○ Вежби за утврдување и за правилна примена на бројот кај именките-Учениците добиваат задача да именуваат се што гледаат во училищата. Напишаните именки или приложените слики треба да ги сместат во колони во кои определуваат дали именуваниот предмет е во еднина или множина при што одредуваат дали предметот е само еден или го има во повеќе примероци. На крајот наставникот го повикува секој ученик да ги каже запишаните именки или именките од сликите да ги подреди на табла во табела во колона за еднина или множина.○ Вежби за разликување и за правилна употреба на описните придавки во реченицата.
--	--	---------------------------	---

- ▶ да ги усвојува правописните правила за пишување на сопствените именки за сложени географски имиња, институции, адреси, списанија, празници и др.;
- ▶ да го усвојува правилното пишување на приближна бројност.

- Вежба: Наставникот на табла запишува 3-4 реченици при што внимава во речениците да има повеќе описни придавки, а потоа со учениците ги посочуваат или запишуваат именките кои ги препознаваат во речениците. Наставникот и учениците треба да ги извлечат (посочат) сите зборови во речениците за кои мислат дека ги опишуваат именките, а извлечените (посочените) зборови за кои учениците мислат дека ги опишуваат именките ги поврзуваат со именките и кажуваат што тие опишуваат. На крајот на часот наставникот на табла сумира со помош на графички организатор (по избор: табела грозд и сл.) кои од дадените зборови и слики се описни придавки.
- Вежби за разликување на заменките од другите зборови и нивна правилна употреба во усниот и писмениот говор-Наставникот има дава на учениците листа со 3-4 реченици со слики и ги запишува и сите лични заменки. Учениците имаат за задача да ги заменат сите зборови или слики со понудените лични заменки. Запишаните предлози учениците со наставникот ги разменуваат меѓусебе и меѓусебно дискутираат дали направиле правилна замена. Наставникот им ја покажува правилната замена на зборовите со лични заменки.

- Вежби за употреба на глаголите во сегашно, минато и идно време (без дефинирање)-Наставникот кажува на глас една иста реченица во трите времиња и истите ги запишува на табла. Учениците со помош на наставникот кажуваат во што се разликуваат трите реченици. Учениците со помош на наставникот смислуваат реченици кои ги кажуваат во трите времиња.
- Вежби за разликување на броевите за приближна бројност од главните и редните броеви.
- Вежби за правилно пишување на броевите за приближна бројност.
- Вежба: Учениците добиваат задача да го запишат или кажуваат точниот број на столчиња во училницата и приближниот број на прозорци.
- Вежби за усвојување на синонимите како видови зборови кои имаат исто или слично значење (без именување).
- Изготвување мал речник со синоними.
- Вежба: Наставникот ги запишува сите зборови поткрепени со слики за кои учениците мислат дека имаат исто значење на предлозите: растение (билка); темно (мрак); девојка (мома).
- Вежби за усвојување на антонимите како видови зборови со спротивно значење (без именување)- игра: „Ден-ноќ”.
- Изготвување големо пано со антоними поткрепени со слики.
- Вежба: Наставникот ги запишува сите зборови со слики за кои учениците мислат дека имаат спротивно значење на предлозите: силно (слабо); темно (светло); девојка (баба); и сл.

			<ul style="list-style-type: none">○ Вежби за правилна примена на правописните правила за пишување на сопствените именки кај институции, адреси, списанија, празници и др.○ Вежба: Наставникот им дава текст со слики кој содржи 4-5 реченици во кои не се одбележани наводниците на соодветно место. Учениците добиваат задача да ги внесат наводниците таму каде што сметаат дека тие треба да стојат. Наставникот заедно со учениците ги внесуваат наводниците со друга боја на молив (пенкало) со што тие ги согледуваат направените грешки.○ Вежби за правилно пишување или кажување на зборови кои означуваат приближна бројност.
--	--	--	--

ПРОГРАМСКО ПОДРАЧЈЕ: Читање детска литература

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ да се поттикнува да чита изразно детски текстови; ▶ да се оспособува да чита текст по улоги; ▶ да се оспособува да да врши едноставна анализа на текст; ▶ да се оспособува да го определува местото и времето на настанот; ▶ да се поттикнува да опишува лик со неговите надворешни особини; ▶ да се оспособува да открива поетска слика во лирска песна; ▶ да се оспособува да ја препознава споредбата како изразно средство (без дефиниција); ▶ да се оспособува самостојно да чита дела од македонската литература; ▶ да се оспособува да ја открива тематско-идејната основа во делото (текстот); 	<p>Читање</p> <p>Изразно читање со почитавање на изразните вредности (дикција, интонација, темпо, ритам, пауза)</p> <p>Драмско читање (читање по улоги)</p> <p>Анализа на текст</p> <p>Анализа по план на текстот</p> <p>(композициска анализа) со локализација на место и време на настанот</p> <p>Анализа на ликови.</p> <p>б) Поезија</p> <p>Поетска слика во лирска песна</p> <p>сликовна споредба како изразно средство во песната (препознавање)</p> <p>чувства во лирски песни</p>	<p>Изразно читање</p> <p>Драмско читање</p> <p>Анализа на текст</p> <p>Композициска анализа (по план на текстот)</p> <p>Лик</p> <p>Поетска слика</p> <p>Изразно средство: (споредба) самостојно читање</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Вежби за изразно читање со анализа и толкување на значењето на зборовите, карактеристики на изразното читање: правилен, јасен и чист изговор и силната на гласот. ○ Вежба: Наставникот симулира читање текст со и без примена на правилата за изразно читање, а учениците кажуваат што слушаат при читањето на наставникот со цел да ги издвојат разликите. ○ Вежби за драмско читање на улогите: Наставникот симулира читање текст со и без примена на правилата за изразно читање, а учениците кажуваат што слушаат при читањето на наставникот со цел да ги издвојат разликите. ○ Вежби за анализа на текстот (по конкретни прашања). ○ Вежби за композициска анализа (по план на текстот). ○ Вежби за локализирање на местото и времето на настанот. ○ Вежби за анализа на ликовите (надворешен опис): Наставникот избира текст од учебникот (читанката) и го дели на повеќе целини. За секоја целина подготвува по две прашања со слика на кои учениците одговараат. (Наставникот внимава при формулацијата на прашањата да ја почитува хронологијата на фабулата.). Одговорите на учениците претставуваат насока за анализа на текстот. ○ Вежби за определување на поетска слика во лирска песна.

<ul style="list-style-type: none"> ▶ да одговара и да поставува прашања во врска со прочитаниот текст; ▶ да се оспособува аргументирано да говори за ликовите и настаните во текстот; ▶ да се оспособува да врши локализација на настаните по време и простор. 	<p>Избрани наслови и текстови од детски списанија</p> <p>Избрани текстови како четиво за самостојно читање и насочена обработка</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Вежби за препознавање на споредбата како изразно средство: Наставникот преку бура на идеи го извлекува мислењето на учениците за зборот (поимот) слика, го сумира мислењето на учениците под заеднички именител: „Тоа што можам да го видам; Тоа што го гледам; Тоа што можам да го претставам (нацртам)“. ○ Вежба: Учениците читаат строфа по строфа (стих по стих) и за секој прочитан дел (цртаат) или опишуваат со зборови тоа што го разбираат од прочитаното. Од добиените описи (цртежи) ги формулираат поетските слики. ○ Дискусија за читање на текстови надвор од предвидените наставни содржини. ○ Вежби за поттикнување самостојно откривање на тематско-идејната основа во делото. ○ Разговор за прочитаниот текст со аргументирано говорење за ликовите и настаните во текстот. ○ Вежби за локализација на настаните по време и простор.
---	---	---

ПРОГРАМСКО ПОДРАЧЈЕ: Изразување и творење

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ да се поттикнува да составува прашања по дадени одговори; ▶ да се оспособува самостојно да прераскажува текстови по даден план; ▶ да се оспособува самостојно да раскажува за сопствени доживувања од посета на установа (по даден план); ▶ да се оспособува самостојно да опишува театарски костими, сцена од гледана претстава, ликови; ▶ да известува за актуелни настани и доживувања од екскурзии, посета на институции; ▶ да препишува кратки текстови или делови од текстови; ▶ да прераскажува обработен текст со менување на крајот од текстот-раскажување по даден почеток; 	<p>1. Усно изразување Прераскажување на текстови со следење на хронологијата на настанот (по даден сликовен план) Раскажување на доживувања при посета на установа (по даден план) Опишување (по даден план) Театарски костими, сцена од гледана претстава, ликови Известување за настани и доживувања од екскурзии, посета на институции, производни организации и др.</p> <p>2. Писмено изразување Препишување на кратки текстови или делови од</p>	<p>Прераскажување Раскажување Опишување Известување Препишување</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Прераскажување на обработени текстови. ○ Раскажување на доживувања при посета на установа (по даден план). ○ Опишување на театарски костими, сцена од гледана претстава. ○ Ликови (по даден план). ○ Известување по хронолошки даден план. ○ Препишување или појаснување на кратки текстови или делови од текстови на кирилица. ○ Писмено одговарање на прашања од обработен текст. ○ Раскажување на доживеан настан. ○ Раскажување со даден почеток. ○ Опишување (по даден план): од театарски костими, сцена од гледана претстава, ТВ емисии, од ликови. ○ Известување за настани и доживувања од екскурзии, посета на институции, производни организации и др. <p>Сето ова треба да е проследено со слики и помош од наставник.</p>

<ul style="list-style-type: none"> ▶ да се оспособува да одговара писмено на прашања од обработен текст; ▶ да се поттикнува да раскажува доживеан настан; ▶ да се оспособува за опишување (по даден план): театарски костими, сцена од гледана претстава, ликови; ▶ да се оспособува самостојно да известува за настани и доживувања од екскурзии, посета на институции, производни организации и др. 	<p>текстови Прераскажување на обработен текст со менување на крајот од текстот - раскажување по даден почеток Писмено одговарање на прашања од обработен текст Раскажување на доживеан настан Раскажување со даден почеток Опишување (по даден план): о театарски костими, сцена од гледана претстава, ликови; Известување за настани и доживувања од екскурзии, посета на институции, производни организации и др.</p>	
---	---	--

ПРОГРАМСКО ПОДРАЧЈЕ: Медиумска култура

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ да се оспособува да ги разликува видовите радио емисии; ▶ да се оспособува да ги разликува видовите ТВ-емисии; ▶ да се поттикнува да следи и да разликува неколку видови филмови; ▶ да се оспособува правилно да води телефонски разговор во јавна говорница; ▶ да се оспособува самостојно да користи информации од детскиот и дневниот печат; ▶ да се оспособува за правилно користење на енциклопедиите како извори за стекнување знаења. 	<p>Радиоемисии Детски музички емисии Детска радио-драма ТВ-емисии: образовни, научно-популарни Народни приказни Детски квизови Филм: долгометражен, цртан, игран Театар Театарска претстава Сцена Глумци Куклена претстава (кукли) Градска библиотека Енциклопедии Детски и дневен печат</p>	<p>Радиоемисии Детски музички емисии Детска радио-драма; ТВ-емисии: образовни, научно-популарни Народни приказни Детски квизови Филм: долгометражен, цртан, игран Театар Театарска претстава Сцена Глумци Куклена претстава Телефон Јавна говорница Градска библиотека Енциклопедии Детски печат Дневен печат</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Разликување на емисии на радио (радиоигри, детска радиодрама); ○ следење на говорот, музиката и другите ефекти на радио емисиите; ○ следење на ТВ-емисии и нивно разликување; ○ следење и разликување на видовите филмови; ○ вежби за користење информации од детскиот и дневниот печат; ○ користење на забавните рубрики во детските списанија; ○ користење на енциклопедиите како извори за стекнување знаења.

5. ДИДАКТИЧКИ ПРЕПОРАКИ

Наставната програма по предметот македонски јазик овозможува интегрирано планирање со наставата по предметите: основи на природни науки, основи на општествени науки, математика, ликовно образование, музичко образование и физичко и здравствено образование. Во интегрирано планирање на предметното подрачје Јазик можат да се вклучат и содржини со основи на општествени науки (кога ученикот се запознава со видовите зборови во усно и писмено изразување именувајќи ги поимите од овој наставен предмет); математика (при сфаќање на односот меѓу предметите и зборовите, со приближната и точната бројност на броевите како видови зборови); со ликовно образование (со претставување преку цртежи на настани и ликови од работени дела, книжевни текстови) со музичко образование (преку содржините кои се поврзани со самогласките и согласките, со ритмиката на поетските дела) физичко и здравствено образование (се прават вежби за правилно дишење при изговор на конкретни самогласки и согласки или при симулација на определени надворешни описи на ликови од книжевни дела). Во севкупното планирање на содржините на наставниот предмет македонски јазик треба да се вклучуваат и планирања кои се поврзани со вреднување на постигањата на учениците за време на реализацијата на наставната програма и на крај од определени образовни периоди. Тоа подразбира дека вреднувањето треба да е дел и од дневните, тематските и од глобалните планирања на наставниот процес.

Планирањето на наставата по македонски јазик треба да биде во координација со Наставниот план и програмата за овој предмет и да ги опфаќа програмските содржини на сите образовно-воспитни подрачја (Јазик, Читање, детска литература, Изразување и творење и Медиумска култура). При одредувањето на бројот на часовите за предметните подрачја треба да се имаат предвид и специфичностите на условите за изведување на оваа настава во училиштето каде што работи наставникот. Во планирањето на наставната програма треба да се води сметка за различното тежинско ниво на програмските содржини во рамките на програмата што се извлекува од поставеноста на целите што треба да е основа на планирањето на наставниот процес. Во планирањето, исто така, како појдовна основа треба да е и поставеноста на наставната содржина, потребниот временски рок за реализација на истата, како и нивото на постигања на поставените цели. Сепак, се препорачува да нема впечатливо големи временски отстапки за содржинската реализација.

Препораки за користење на годишниот фонд на часови- 180 часа годишно, 5 часа неделно.

По наставни подрачја се предлага:

Во дадениот предлог треба да се нагласи дека наставникот треба да ги поврзува содржините од предвидените подрачја (на пр. содржините од подрачјето Јазик може да се поврзат со содржини од подрачјата Литература, Изразување и творење и Медиумска култура).

Наставни средства:

- ❖ учебник избран на ниво на училиштето за соодветниот предмет, одобрен од страна на министерот
- ❖ читанка;
- ❖ енциклопедии, речници и сл.;
- ❖ Интернет, образовни софтвери;
- ❖ списанија;
- ❖ аудио-визуелни средства и други средства, ЦД-плеер и др.;
- ❖ други извори на учење во непосредната околина: споменици на културата, музеи, домови на културата, библиотеки, кина, театри, национални паркови итн.

6. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

ДИЈАГНОСТИЧКО ПРОВЕРУВАЊЕ И ОЦЕНУВАЊЕ

На почетокот на учебната година наставникот врши дијагностичко проверување на предзнаењата на учениците со цел да ја спознае состојбата таква каква што е, во функција на квалитетното планирање и реализирање на идните активности. Дијагностичкото проверување наставникот може да го реализира со примена на повеќе инструменти како што се: дијагностички тестови, со усни прашања подготвени од наставникот, со усни прашања подготвени од учениците, со пишување кратки состави.

Добиените одговори се слика на ученичките предзнаења во најширока смисла на зборот и претставуваат основа за планирањата за реализацијата на наставната програма и процесот на оценување во текот на наставната година.

ФОРМАТИВНО ОЦЕНУВАЊЕ

Во текот на наставата по македонски јазик во четврто одделение се препорачува формативно следење кое ќе овозможи формирање на објективни описи како повратна информација за постигањата на учениците во определен временски период. Формативното следење на постигањата на учениците наставникот може да го реализира со користење на соодветни методи и постапки:

- разговори наставник/ученик;
 - усни презентации;
 - писмени вежби;
 - тестови;
 - домашни работи;
 - портфолио-собирање на показатели (детски кзработки, творби, искази и сл.) за секој ученик посебно.
- Портфолиото треба, во текот на целата година да им е достапно на родителите за да можат да придонесат во квалитетната реализација на наставата по македонски јазик
 - Портфолиото на ученикот со прочистени и селектирани податоци продолжува во наредното, повисоко одделение.

Добиените резултати од следењето на постигањата на учениците овозможуваат креирање на планирани усни и пишани повратни информации кои во форма на креирани описи се наменети за учениците, за родителите и за самите наставници. На крајот од секое тримесеќе, врз основа на сознанијата од формативното оценување, се реализира микросумативно оценување од чиешто резултати се оформуваат тримесечните описни вреднувања за постигањата на учениците.

СУМАТИВНО ОЦЕНУВАЊЕ

Врз основа на целокупните податоци добиени од следењето, проверката на постигањата на учениците во текот на реализацијата наставната програма наставникот ја констатира (опишува) развојната состојба на секој ученик поединечно, во рамките на секое програмско подрачје.

Од формираните сумативните описни оценки формулирани за секој ученик посебно раководејќи се од поставените нивоа на постигања во тек определени временски периоди наставникот на крај од учебната година внесува соодветни нумерички оценки.

7. ПРОСТОРНИ УСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Програмата во однос на просторните услови за реализацијата се темели на Нормативот за простор за I, II, III, IV одделение и за наставните средства за IV одделение донесен од страна на министерот за образование и наука.

8. НОРМАТИВ ЗА НАСТАВЕН КАДАР

Наставата по македонски јазик во четврто одделение може да ја изведува лице кое завршило:

- Филозофски факултет - Институт за дефектологија, дипломиран дефектолог;
- дефектолошки факултет согласно Законот за основно образование.

Изготвил: работна група,

координатор Марија Симонова, советник во Бирото за развој на образованието-Скопје

Одобрил: м-р Митко Чешларов, раководител на Сектор во Бирото за развој на образованието-Скопје

9. ПОТПИС И ДАТУМ НА ДОНЕСУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по македонски јазик за четврто одделение на деветгодишното основно образование за учениците со мултихендикел, на предлог на Бирото за развој на образованието, ја утврди

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

Бр. 11-4492/23

на ден 18.09 2021 год.
СКОПЈЕ

Скопје

Министер,

Панче Кралев

